

Марина КОНДРАТЬЄВА

МИСТЕЦТВО СУЧАСНОГО ДИТИНСТВА

Дитинство... в кожного воно своє. Та існує дещо спільне, що завжди об'єднувало дітлахів в усіх країнах та в усі часи: іграшки, «найкраще в світі» морозиво — це морозиво з дитинства, віра в казки і звичайно мультики. Я згадую, з яким захопленням я чекала в дитинстві на нову серію «Ну, постривай» та й взагалі яким щастям в епоху відсутності цифрової техніки чи звичайного відеоплеєра було побачити на екрані телевізору «Катрусин кінозал». Життя змінилось, а разом із ним змінилось і дитинство. Сучасні діти розвиваються швидше: багато різної та доступної інформації, можливість мандрувати світом, вивчати мови, технологічний прогрес. Діти стають дорослими раніше: вони ще змалечку інтегруються в доросле життя з його фінансовими кризами та політичними потрясіннями, коханням та суспільною мораллю. Всі вище згадані аспекти стали частиною сучасної анімації. Мультики стали не тільки більш довгими (те, що називається «прокатним форматом»), змінилась драматургія, радянське мультобладнання стало частиною музеїв. Сучасна анімація є синтетичним поєднанням три-де графіки, відомих акторів, та класичної голлівудської «драматургії гегів». Це мистецтво увібрало в себе елементи сучасного художнього кінематографу, а іноді — і документалістики. Прибутки від повнометражних анімаційних фільмів дорівнюють прибуткам від художніх фільмів, а бюджети цих стрічок важко назвати «мультияшними». Сучасна анімація — це номінації на «Оскар» та інші найвідоміші фільми, це стрічки які (по великій кількості) розраховані на родинний перегляд — і для дітлахів, і для дорослих. Це певна філософія і спосіб життя. І мабуть, все ще єдине мистецтво, в якому агресія та кров — не грають головну роль.

Єдине, що залишилось в анімації від мого дитинства — це головні герої: звірі та діти. Найуспішніші мультики останніх років в головних ролях мають саме таких персонажів. Анімаційна стрічка «Мадагаскар» (та «Мадагаскар-2») знята на американській студії «Дрімворкс» режисерами Еріком Дарнелом

та Хансом Циммером, не тільки розповідає цікаву історію з життя Нью-Йоркських мешканців зоопарку, але і збирала в київських кінотеатрах черги знайомі з радянських часів. Лев, зебра, жирафа та дівчинка — гіпопотам ось головні герої фільму. Вони живуть у зоопарку як у п'ятизірковому готелі (масаж, лікарі, джакузі). Та одного дня «поклик природи» кличе героїв мультику на дикий Мадагаскар, до кумедних лемурів. Головні герої фільму — це дзеркало сучасного західного суспільства: обізнані, звиклі до гарячої ванни та якісної їжі. Лемури — антагоністи, щасливі та дикі мистцеві мешканці, що не мають манер, але люблять гарний гумор та свій край. Одні впливають на інших і кожен виживає як може. Лев Алекс, що звик отримувати на обід якісне м'ясо ледь не божеволіє серед трав'яних друзів, жираф (ще один портрет сучасного американця) ужахеться антисанітарії і т. д. В наступній частині фільму, ті ж самі герої потрапляють до Африканської Савани, де Алекс знаходить своїх батьків, а пінгвін (суворий та кумедний командир літаку) одружується з дерев'яною лялечкою. Багато гумору, яскрава комп'ютерна графіка і зрозумілі людські почуття зробили цей мультик однією із найпомітніших подій останніх років.

Трошки іншим вийшов мультик кінокомпанії «Двадцять сторіччя фокс»-«Гарфілд». Головний герой цього фільму — ледащий та самозакоханий кіт Гарфілд, якого життя змушує змінюватись. Він рятує ненависного йому пса (що належить коханій його хазяїні), а у другій частині фільму — ціле королівство звівів разом із їх королем. В цьому анімаційному фільмі поєднано художній фільм із три-де графікою, але мораль схожа із «Мадагаскаром»: ні кожен, хто не вмів чомно поводитись та не розбирається із виделкою для равликів — є поганим. Дорече, в російському варіанті Гарфілда озвучив Олег Табаков. Ось Вам ще одне повернення у минуле: раніше був Матроскін, тепер — Гарфілд.

Цього року американські та канадські мультиплікатори, разом із своїми бразильськими колегами зробили анімаційну екранізацію дитячого роману «Ріо» (власність компанії «Двадцятье сторіччя фокс»). Головні герої фільму — останній блакитний папуга Ара та його подруга — американська дівчина, що має невеличку книжкову крамницю. На долю папуги «Голубчика» випадає важлива місія — продовжити рід Ара, бо він та його блакитна копія жіночої статі (що проживає у Ріо) — останні блакитні Ара на Землі. Тут знову з'являється елемент американської поведінки: хоча «Голубчик» і є за походженням бразильцем, та виріс він в Америці і має суто американські звичаї. До того ж, він не вмів літати (бо виріс у місті і це йому було не потрібно). Вільне та наповнене життя у Бразилії спочатку його лякає: змушує не тільки навчитись літати, а і відстоювати себе і своїх близьких. І хоча у стрічці багато суто бразильського колориту (карнавал, пам'ятки історії і навіть музика з відомого бразильського серіалу) — це американський продукт. Голубчик залишається разом із коханою та їх дітками в рідному краї, підштовхуючи глядача до думки: друга частина мультиту не за горами.

Росіяни теж не відстають. Російський анімаційний серіал «Смішарики» — це розповідь про пригоди «суто російських» тваринок: їжачка, зайця, оленя та свинки до яких якимось дивом попав «німець» пінгвін, а ведмідь чомусь має яскраво-виражений український акцент. Кожен із мешканців цього чарівного селища має своє хобі. Ведмідь, (як і годиться ведмедю із українським корінням), займається сільським хазяйством, свинка Нюша мріє про кохання, баран Бараш пише їй вірші, а найкращі друзі Їжак та Заєць весь час попадають в якусь халепу. Олень (він же з рогами) є ченим і тільки Сова (що дуже схожа на президента Російської Федерації) постійно каже розумні речі і всіх рятує. Російський

мультиплікатори намагались зробити «радянський» мультик для сучасних російських дітей: щоб і весело, і цікаво, і з ідеологією. Та чим більше серій цього мультику я дивлюсь, тим менше там гумору та легкості, і все більше ідеології... Постійно змінюється драматургічна складова анімаційного фільму, за самою «ідеєю» втрачаються яскраві мультиперсонажі та їх казкові долі.

Моя донька навіть перестала дивитись нові серії «Смішариків», а діти, як відомо — найчесніші судді.

Та саме анімаційні фільми (а не художні, чи тим більше документальні) є «золотим кландайком» для виробників різноманітної інтелектуально — подаункової промисловості: тепер у книгах екранізують вже створені фільми, виготовляють комп'ютерні ігри та аудіо диски на основі вже існуючих анімаційних стрічок. В іграшкових магазинах полиці заставлені героями сучасних мультиків. Я вже не кажу про різний туристичний мотлох на зразок чашок, значків та фут-

болок. Сучасна «Попелюшка» зовсім не схожа на оригінальну версію Шарля П'єро: не маленька, скромна та наче з повітря, тепер вона — це калька сучасної топ-моделі. Попелюшка стала високою, з параметрами дев'яносто — шістдесят — дев'яносто, її характер став нестерпним, а замок з його матеріальним обласштуванням стали важливішими за саму любов. Більш того: неякісні та вже й старі американські мультики (а через це — дешеві) — заповнили екрани наших телевізорів. Лише останнім часом програмні директори найбільших телеканалів зрозуміли: мультики, як і фільми мають бути різними за жанрами, але якісними і розрахованими на свою аудиторію. Останнім часом, я не бачила на екранах анімаційні стрічки із намальованими монстрами, що постійно стріляють із блайстерів. І це — радість. Нажаль, часто сучасні мультики деформують сприйняття дитини. Вічне та світле поступається місцем модному та корисному. А «Червона шапочка»... В сучасній американській версії цієї казки, героїня того ж П'єро постає сумішшю між Шварцнегером та Шерон Стоун: смілива, звичайно ж — переможниця, до того ж розумна — розпутниця. Дивлячись

на Пітера Пена двадцять першого сторіччя, ловиш себе на сумній думці, що він все ж таки виріс... Як і виресли ми — колишні діти, що перестали вірити в казки та чудеса. Тепер, ставши дорослими ми створюємо «бізнес для дітлахів», оснований на надсучасних технологіях, але вічних як саме життя принципів: любов, вірність, сміливість, подвиг та чудо. І як хочеться щоб друге, не було затьмарено першим та неймовірною гонкою за комерційним успіхом.

Анотація. Автор, як режисер та сценарист, кінокритик та й просто мама, досліджує доробок сучасних аніматорів. Автора цікавлять не тільки технологічний та драматургічний аспекти анімаційних фільмів, але і сучасне життя, що відображується у стрічках для дітей.

Аннотация. Автор, как режиссер и сценарист, кинокритик и просто мама, исследует творчество современных аниматоров. Автора интересуют не только технологические и драматургические аспекты анимационных фильмов, но и современная жизнь, которая отражается в детских фильмах.

Summary. An author, as a director and screenwriter, a film critic and just mom, examines the modifications of modern animation. The author is interested not only by the technological and dramatic aspects of animation films, but also in the modern life, which is reflected on the tapes of cartoons.